

Original Article (Quantified)

Identifying types of educational activities based on the culture of sacrifice in Iranian secondary schools

Hojatollah Ghaffari¹ , Mohammad Sharifani² , Seyed Ahmad Hashemi³ ,
Aliasghar Mashinchi⁴

1- PhD student in Philosophy of Education, Lam.C, Islamic Azad University, Lamerd, Iran

2- Associate Professor, Department of Islamic Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

3- Department of Educational Sciences, Lam.C, Islamic Azad University, Lamerd, Iran.

4- Department of Educational Sciences, Lam.C, Islamic Azad University, Lamerd, Iran

Receive:

10 March 2025

Revise:

21 April 2025

Accept:

30 June 2025

Keywords:

Culture of sacrifice,
educational
Activities,
Jihadi activities,
patience and
Perseverance,
Forgiveness

Abstract

The aim of this study is to identify types of educational activities based on the culture of sacrifice in Iranian secondary schools. The research method is applicable-developmental in terms of its purpose, descriptive in terms of data collection, and qualitative in terms of implementation. The statistical population of the study includes 14 education experts, the selection criteria of which are professors with a background in the field of educational sciences who were fully familiar with educational activities based on the culture of sacrifice and had published various articles in this field, and they were selected by the purposive sampling method and the snowball method. The interviews continued until theoretical saturation. Semi-structured interviews were used to collect information. Data analysis was carried out through analysis and interpretation (coding) of the concepts expressed in the literature and texts through thematic analysis method, which included open and axial coding and MAXQDA 2020 software. The research findings showed that 41 concepts were obtained, which were identified as components of individual and personality dimensions (12 indicators), social and cultural dimensions (12 indicators), religious and spiritual dimensions (9 indicators), and educational and infrastructure dimensions (8 indicators), which are the dimensions of the educational activity model based on the culture of sacrifice for Iranian secondary school.

Please cite this article as (APA): Ghaffari, H., Sharifani, M., Hashemi, S. A. and Mashinchi, A. (2025). Identifying types of educational activities based on the culture of sacrifice in Iranian secondary schools. *Management and Educational Perspective*, 7(2), 414-442.

<https://doi.org/10.22034/jmep.2025.466678.1393>

Authors retain the copyright and full publishing rights.

Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Publisher: Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business

Corresponding Author: Mohammad Sharifani

Email: m.sharifani@atu.ac.ir

Extended abstract

Introduction

In the contemporary world, where enemies are trying every day to distance young people from their value beliefs through cultural invasion and in the field of soft war, to make them identityless and followers of Western culture, raising children in the light of the culture of sacrifice and martyrdom can guarantee their moral and spiritual growth and excellence, and is the best and strongest mechanism in this regard. Therefore, transferring these values to the new generation is of great importance, and the first way to transfer and institutionalize this culture is education (Afkari & Andalibnia, 2022).

The subject of the culture of sacrifice and martyrdom is a subject that, no matter how much research and study is done on it, is still necessary and essential. On the other hand, given that the most important asset of any nation is its youth, and the mindset, attitude, behavior, and spirit of the young generation of any country will determine the future policy of the country, if a teenager and young person have a strong and correct intellectual foundation, they will become a useful person in the future, and conversely, if they follow weak intellectual foundations and wrong beliefs and culture, they will become a shaky and identityless person (Hoseini & Hoseini, 2022).

Considering that the Ministry of Education is in charge of education from about 6 years old in childhood to about 18 years old in late adolescence and early youth, and since, according to various theories in education, this period plays a very important and prominent role in the life of every individual, as a result, the importance and role of the Ministry of Education in the field of shaping and institutionalizing the culture of sacrifice and martyrdom cannot be denied. Considering this point, it can be acknowledged that the Ministry of Education, as an organization responsible for promoting and institutionalizing this valuable culture, plays an important and key role in cultural policy-making (Ebrahimabadi, 2020). Given the importance of this category, the researcher intends to identify the types of educational activities based on the culture of sacrifice among secondary school students. In this way, in addition to identifying and specifying the current situation, it will provide an appropriate picture to officials, planners, and other interested parties. It is hoped that the new model will provide the basis for improving and strengthening educational programs in order to form, promote, and institutionalize the culture of sacrifice, in line with the specific conditions of students in this period, and will pay attention to it in teaching-learning strategies in schools. Therefore, in this research, we seek to answer the question: what is educational activity based on the culture of sacrifice in secondary school in Iran?

Theoretical Literature

Culture of Sacrifice

Sacrifice literally means choosing the interests of others over one's own interests. In other words, seeking self-sacrifice and giving preference to what is desirable to others. This means that a person, with faith in the advancement of Islam and steadfastness in establishing religious rituals and defending sacred values and raising the banner of monotheism, strives with all his material and spiritual capabilities and even does not hesitate to sacrifice his life and property in the way of preserving and protecting the sacred goal, and understands his evolution by reviewing religious sources (Tabatabaei, 2016). Culture is a complex set of core, intellectual and non-material characteristics presented as an indicator of society and social group. The culture of martyrdom, which is called heroic death in the terminology, means a learned social and individual structure followed in relation to a social group and based on religious beliefs and convictions (Kurd Naeij & Khalili Palandi, 2018). The culture of martyrdom means that a person, mindful of the presence of God and possessing high human

and spiritual values, sacrifices his life for the sake of his values and beliefs, thereby fulfilling his highest duty to society and his beliefs. Therefore, the culture of martyrdom is interpreted as a philosophy or attitude towards life, although its essence is death (Moussalli, 2015).

Research Background

Keshavarzi & Kargar Jahromi (2025) investigated students' lived experiences of the culture of sacrifice and martyrdom and its impact on the religious attitude of female students in the first year of secondary school in Shahed schools in Shiraz. The findings showed that the culture of sacrifice and martyrdom plays a key role in the formation of students' religious identity and religious attitude. Students in Shahed schools are introduced to the concepts of sacrifice and martyrdom through curricula, educational activities, and social models, which leads to strengthening religious beliefs, increasing their sense of social responsibility, and enhancing their motivation to participate in charitable activities.

Rostami et al. (2024) examined the various explanations for promoting the culture of sacrifice and martyrdom in schools from the perspective of student teachers. The results indicated that there were two general themes of challenges and opportunities for promoting the culture of sacrifice and martyrdom in schools. These challenges include superficial and fleeting education about sacrifice and the culture of martyrdom, lack of much attention to martyrs, especially martyrs defending the holy shrine, security martyrs, medical personnel martyrs, martyrs of terrorist incidents, martyrs of border guards, etc., lack of work in the field of publishing and introducing the achievements of dear martyrs in the media, lack of special and significant programs about sacrifice and martyrdom, especially during the Holy Defense Week, lack of work in the field of promoting the culture of sacrifice and martyrdom, lack of proper culture building among children regarding the culture of sacrifice and martyrdom, updating textbook texts about the culture of sacrifice and selflessness, including more material in the field of sacrifice and martyrdom in textbooks, not paying much attention to introducing martyrs in schools and textbooks, and opportunities include paying more attention to the text of textbooks about the culture of sacrifice and martyrdom. Given the numerous challenges, planning and attention to this issue by the relevant authorities is necessary.

Rezai Koopai (2023) examined the role of education in institutionalizing the culture of sacrifice and martyrdom among students. They found that promoting this culture and introducing it as the dominant culture in society can play a major role in public participation because students, aware of the hardships of the dangerous path of the revolution, will understand well that they must preserve this valuable legacy of the late Imam and the martyrs with all their heart and soul. Therefore, it seems that the methods used in explaining and promoting the culture of sacrifice and martyrdom by teachers and their initiative in using attractive and new methods in this field are workable and crucial.

Methodology

The research method is applicable-developmental, descriptive in terms of data collection, and qualitative in terms of implementation. The statistical population of the study consisted of 14 education experts, the selection criteria of which were professors with a background in the field of educational sciences, fully familiar with educational activities based on the culture of sacrifice and had published various articles in this field, and they were selected by the purposive sampling method and the snowball method. This sampling continued until theoretical saturation. Data and information were collected through preliminary studies and semi-structured interviews, and a list of concepts and categories was collected by open, axial, and selective coding techniques, and a model related to the topic was developed. Data analysis was carried out through analysis and interpretation (coding) of the concepts

expressed in the literature and texts using thematic analysis method, which included open and axial coding, carried out with MAXQDA 2018 software.

Research findings

Coding results showed that the research pattern includes individual and personality dimensions, social and cultural dimensions, religious and spiritual dimensions, and educational and infrastructure dimensions. A total of 41 concepts were obtained, of which 12 key concepts are for the components of individual and personality dimensions, 12 concepts for social and cultural dimensions, 9 concepts for religious and spiritual dimensions, and 8 concepts for educational and infrastructure dimensions.

Discussion and Conclusion

The aim of this research was to identify types of educational activities based on the culture of sacrifice in Iranian secondary schools. Research findings showed that 41 concepts were obtained, which identified the components of individual and personality dimensions (12 indicators), social and cultural dimensions (12 indicators), religious and spiritual dimensions (9 indicators), and educational and infrastructure dimensions (8 indicators), which are the dimensions of the educational activity pattern based on the culture of sacrifice for Iranian secondary schools. The results of this study are consistent with the research of Keshavarzi & Kargar Jahromi (2025), Rostami et al. (2024), Rezai Koopai (2023), Heydari (2022), and Afkari & Andalibnia (2022). Heydari (2022) stated that self-sacrifice and martyrdom play a significant role in preserving religion and its values and the independence of the country. Education is a suitable platform for creating and institutionalizing a correct culture of self-sacrifice and martyrdom because one of the tools of cultural influence is changing the attitude of the people of that society, and the students are the most influential groups of society due to their psychological characteristics, who spend the most and most useful time in schools. Therefore, with scientific and comprehensive planning and policy-making, the culture of self-sacrifice and martyrdom in education and training among students can be promoted to an acceptable level. According to the results obtained, it is suggested that education and training throughout the country should dedicate a week every year to sacrifice and martyrdom and hold various programs to promote these values in schools and educational centers. Education and training should hold various programs to display the values of the culture of sacrifice through art and culture.

شناسایی انواع فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار در دوره متوسطه ایران

حجت اله غفاری^۱ ID، محمد شریفانی^۲ ID، سید احمد هاشمی^۳ ID، علی اصغر ماشینچی^۴ ID

- ۱- دانشجوی دکتری رشته فلسفه تعلیم و تربیت، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران
- ۲- دانشیار گروه معارف اسلامی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
- ۳- گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران
- ۴- گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

چکیده

هدف این پژوهش شناسایی انواع فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار در دوره متوسطه ایران می‌باشد. روش پژوهش با توجه به هدف آن کاربردی-توسعه‌ای، از لحاظ گردآوری اطلاعات توصیفی و از حیث شیوه اجرا، کیفی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل ۱۴ نفر از خبرگان آموزش و پرورش می‌باشد که معیار انتخاب اساتید با سابقه رشته علوم تربیتی که با فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار آشنایی کامل داشتند و مقالات مختلفی در این حوزه به چاپ رسانده بودند، می‌باشد و با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و روش گلوله برفی انتخاب شدند. مصاحبه‌ها تا دستیابی به اشباع نظری ادامه داشت. برای گردآوری اطلاعات از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق تحلیل و تفسیر (کدگذاری) مفاهیم بیان شده از ادبیات و متون به روش تحلیل مضمون که شامل کدگذاری باز، محوری و نرم‌افزار MAXQDA 2020 انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که ۴۱ مفهوم بدست آمد که مؤلفه ابعاد فردی و شخصیتی (۱۲ شاخص) و ابعاد اجتماعی و فرهنگی (۱۲ شاخص) و ابعاد دینی و معنوی (۹ شاخص) و ابعاد تربیتی و زیرساختی (۸ شاخص) شناسایی شدند که ابعاد الگوی فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار برای دوره متوسطه ایران می‌باشند.

تاریخ دریافت: ۲۰ اسفند ۱۴۰۳

تاریخ بازنگری: ۰۱ اردیبهشت ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۰۹ تیر ۱۴۰۴

کلید واژه‌ها:

فرهنگ ایثار،
فعالیت پرورشی،
فعالیت‌های جهادی،
صبر و استقامت،
بخشش و گذشت

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): غفاری، حجت اله، شریفانی، محمد، هاشمی، سید احمد و ماشینچی، علی اصغر. (۱۴۰۴). شناسایی انواع فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار در دوره متوسطه ایران. فصلنامه مدیریت و چشم انداز آموزش، ۷(۲)، ۴۱۴-۴۴۲.

<https://doi.org/10.22034/jmep.2025.466678.1393>

Authors retain the copyright and full publishing rights.

Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ناشر: مرکز پژوهشی مطالعات مدیریت منابع و کسب و کار دانش محور

نویسنده مسئول: محمد شریفانی

ایمیل: m.sharifani@atu.ac.ir

مقدمه

هدف کلی آموزش و پرورش در هر جامعه‌ای این است که هر فرد را طبق الگوی اعتقادات و ارزش‌های فرهنگی، دینی، اجتماعی و سیاسی خود تربیت کند و انسانی متناسب و شایسته آن جامعه تحویل دهد. بر همین اساس، هر جامعه‌ای از انسان مطلوب خود تصویری دارد و غایت معینی برای آموزش و پرورش قائل است. از این رو برای تعیین اهداف، مستلزم ملاحظات فلسفی، دینی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی نظام آموزشی، مهم‌ترین عنصر در انتقال ارزش‌های دینی در یک جامعه به حساب می‌آید (Hafizi, 2022).

با توجه به این که مهم‌ترین سرمایه هر ملت، جوانان آن کشور هستند و طرز فکر، نگرش، رفتار و روحیه نوجوانان و جوانان هر مرز و بوم تعیین‌کننده خط مشی آتی کشور خواهد بود، لذا نوجوان و جوان اگر پایه‌های فکری مستحکم و صحیحی داشته باشد، در آینده تبدیل به فردی مفید خواهد شد، و بالعکس، اگر از پایه‌های سست فکری و عقاید و فرهنگ غلط پیروی کند، به فردی متزلزل، بی‌هویت و سربار جامعه مبدل خواهد شد (Tarihi & Samadi, 2016). در دنیای معاصر که دشمنان با تهاجم فرهنگی و در عرصه جنگ نرم، هر روز سعی دارند به ترفندی جوانان را از باورهای ارزشی خود دور سازند، آنان را بی‌هویت و پیرو فرهنگ غرب نمایند، تربیت فرزندان در پرتو فرهنگ ایثار و شهادت می‌تواند ضامن رشد و تعالی اخلاقی و معنوی آنان و بهترین و قوی‌ترین مکانیزم در این راستا باشد. بنابراین انتقال این ارزش‌ها به نسل جدید از اهمیت بسزایی برخوردار است و نخستین راه در انتقال و نهادینه سازی این فرهنگ، تعلیم و تربیت می‌باشد (Afkari & Andalibnia, 2022).

موضوع فرهنگ ایثار و شهادت، موضوعی است که هر قدر بر روی آن پژوهش و بررسی گردد، باز هم لازم و ضروری است. از آن طرف با توجه به اینکه مهم‌ترین سرمایه هر ملت، جوانان آن کشور هستند و طرز فکر، نگرش، رفتار و روحیه نسل جوان هر مرز و بوم تعیین‌کننده خط مشی آتی کشور خواهد بود، نوجوان و جوان اگر پایه‌های فکری مستحکم و صحیحی داشته باشد، در آینده به فردی مفید تبدیل خواهد شد و بالعکس اگر از پایه‌های سست فکری و عقاید و فرهنگ غلط پیروی کند، فردی متزلزل و بی‌هویت خواهد شد (Hoseini & Hoseini, 2022). در دنیای معاصر که دشمنان با تهاجم فرهنگی در عرصه جنگ نرم هر روز سعی دارند به ترفندی جوانان را از باورهای ارزشی خود دور سازند و آنان را بی‌هویت و پیرو فرهنگ غرب کنند، تربیت فرزندان در پرتو فرهنگ ایثار و شهادت می‌تواند ضامن رشد و تعالی اخلاقی و معنوی آنان و بهترین و قوی‌ترین سازوکار در این راستا باشد (Heydari, 2022).

فرهنگ ایثار مجموعه‌ای از اعتقادات و آموزه‌هایی که بنیان شکل‌گیری روحیه شجاعت، مبارزه و جهاد در راه خدای متعال و در نهایت کشته شدن در راه ایمان و عقیده است. در فرهنگ اجتماعی، سیاسی و اقتصادی اسلام، ایثار و از خودگذشتگی به عنوان اوج وارستگی انسان و نشانه قرب بشر به خداوند متعال است و اگر ایثار و از خودگذشتگی با نثار جان در راه خدا باشد شهادت تلقی می‌گردد (Safarzadeh, 2024). ایثار و شهادت به عنوان والاترین ارزشهای انسانی در دین مبین اسلام مدنظر بوده و همواره آن تأکید شده است. برای حفظ و انتقال ارزشهای دفاع مقدس و فرهنگ ایثار و شهادت به نسل آینده، می‌بایست این فرهنگ با جدیت تمام در سیاستها و برنامه ریزی‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور لحاظ و ثبت گردد جامعه‌ای حاکمیت و جو ایثار و شهادت بر فضای فرهنگی کشور را مهم می‌داند باید نظام

آموزشی خود را به گونه‌ای سازماندهی کند که خروجی هزینه‌ها و تلاشهای انجام شده در آن جوانان خودساخته و با هویتی باشند که به خوبی فرهنگ ایثار و شهادت را شناخته باشند (Mirzaei & Ameripor, 2022).

با عنایت به اینکه وزارت آموزش و پرورش متولی تعلیم و تربیت از حدود ۶ سالگی در دوران کودکی تا حدود ۱۸ سالگی در اواخر دوران نوجوانی و اوایل دوران جوانی است، و از آنجا که بر اساس نظریه‌های مختلف در تعلیم و تربیت، این دوران نقش بسیار مهم و برجسته‌ای در زندگی هر فرد دارد، در نتیجه، اهمیت و نقش وزارت آموزش و پرورش در عرصه شکل دهی و نهادینه سازی فرهنگ ایثار و شهادت قابل انکار نیست. با در نظر گرفتن این نکته می‌توان این گونه اذعان کرد که وزارت آموزش و پرورش به عنوان یکی از سازمان‌هایی که موظف است به ترویج و نهادینه سازی این فرهنگ ارزشمند بپردازد، نقش مهم و کلیدی در سیاستگذاری فرهنگی دارد (Ebrahimabadi, 2020). با توجه به اهمیت این مقوله، پژوهشگر در صدد است، اقدام به شناسایی انواع فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار بین دانش آموزان دوره متوسطه کند. تا از این طریق ضمن شناسایی و مشخص نمودن وضعیت موجود، تصویر مناسبی در اختیار مسئولان، برنامه ریزان و سایر علاقه مندان قرار دهد. امید است که، الگوی جدید زمینه بهبود و تقویت برنامه‌های پرورشی را در راستای شکل گیری، ترویج و نهادینه سازی فرهنگ ایثار، متناسب با شرایط خاص دانش آموزان این دوره فراهم سازند و در راهبردهای یاددهی - یادگیری در مدارس به آن توجه نمایند. بنابراین در این تحقیق به دنبال پاسخ به این پرسش هستیم که فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار در دوره متوسطه ایران چه می‌باشد؟

ادبیات نظری

فرهنگ ایثار

ایثار در لغت به معنای برگزیدن غرض دیگران را بر غرض خویش مقدم داشتن و مانند آن است. به عبارتی، به دنبال از خود گذشتگی و ترجیح برتری دادن به آنچه مطلوب دیگران است. بدین معنا که یک انسان با اعتقاد در راه اعتلای اسلام و پایداری در راه اقامه شعائر دینی و دفاع از ارزشهای مقدس و برافراشتن پرچم توحید، با تمام امکانات مادی و معنوی خود تلاش کرده و حتی از بدل جان و مال خویش در راه حفظ و حراست از هدف مقدس، دریغ نورزد و تکامل خود را با مروری بر منابع دینی در می‌یابد (Tabatabaei, 2016). فرهنگ مجموعه‌ای پیچیده از خصوصیات اصلی، فکری و غیرمادی است که به عنوان شاخص جامعه و گروه اجتماعی مطرح می‌شود. شهود فرهنگ شهادت که در اصطلاح به آن مرگ قهرمانانه گفته می‌شود به معنای ساختار اجتماعی و فردی آموخته شده‌ای است که در ارتباط با یک گروه اجتماعی و براساس باورها و اعتقادات مذهبی پیروی می‌شود (Kurd Naeij & khalili palandi, 2018). فرهنگ شهادت به معنای آن است که فرد با عنایت به حضور خداوند و با دارا بودن ارزش‌های والای انسانی و معنوی جان خویش را در راه ارزشها و باورهای خود فدا می‌کند تا از این طریق به بالاترین وظیفه خود در قبال جامعه و اعتقادات خود عمل کرده باشد. از این رو، فرهنگ شهادت به عنوان فلسفه یا نگرشی از زندگی تعبیر می‌شود گرچه ذاتش مرگ است (Moussalli, 2015)..

ایثار از ارزشمندترین مباحثی است که در مدارس ایران اسلامی از جایگاهی والا برخوردار است. شهیدان از مهمترین نوع ایثار برخوردار بوده‌اند که می‌توانند اسوه برای نوجوانان در یافتن هویت واقعی خویش باشند. در این بین دانش آموزان به عنوان آینده سازان فردای بشر نیازمند آشنایی با مفاهیم ایثار و از خود گذشتگی و میل به تحقق آن در جهت ساختن

جامعه آزاد اسلامی هستند. (Zahedi, 2016). نگاه به مقوله ایثار نگاه عمیقی است، ایثار و از خود گذشتگی نهایت کمال یک انسان است که خود را در خداوند ذوب کرده، این کمال و مشاهده آن دید وسیعی را می طلبد که در خور شایسته بررسی ابعاد آن باشد این یک مقوله انسانی است که در همه جوامع وجود دارد سایر ملل برای فرهنگ ایثار عظمت و جایگاه خاصی قائلند و همواره کوشیده‌اند آن را با مباحث و افتخارات و ذخیره ای برای پیشرفت نسلهای بعدی قرار دهند (Jafari Harandi & Yazdkhasti, 2014).

پیشینه پژوهش

(Keshavarzi & Kargar Jahromi, 2025) به بررسی تجارب زیسته دانش آموزان از فرهنگ ایثار و شهادت و تأثیر آن بر نگرش مذهبی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه مدارس شاهد شیراز پرداختند. یافته‌ها نشان داد که فرهنگ ایثار و شهادت نقش کلیدی در شکل گیری هویت دینی و نگرش مذهبی دانش آموزان ایفا می کند. دانش آموزان مدارس شاهد از طریق برنامه های درسی، فعالیت های تربیتی و الگوهای اجتماعی با مفاهیم ایثار و شهادت آشنا می شوند که این آشنایی منجر به تقویت باورهای دینی، افزایش احساس مسئولیت اجتماعی و ارتقای انگیزه آنها برای مشارکت در امور خیرخواهانه می شود. همچنین، تحلیل داده ها نشان داد که عواملی مانند نقش خانواده، محتوای آموزشی، فعالیت های فرهنگی و محیط اجتماعی در نهادینه سازی این فرهنگ تأثیر گذارند. با این حال، چالش هایی از جمله عدم جذابیت برخی روش های آموزشی، فاصله بین مفاهیم نظری و تجربیات عملی، و کمبود برنامه های تعاملی و تاثیر گذار نیز در این زمینه شناسایی شد.

(Rostami et al, 2024) به بررسی چهار تبیین در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در مدارس از دیدگاه دانشجو معلمان پرداختند. نتایج حاکی از وجود دو مضمون کلی چالش ها و فرصت های ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در مدارس بود. از این چالش ها می توان به آموزش سطحی و زودگذر درباره ایثار و فرهنگ شهادت، عدم توجهی زیاد به شهدا به خصوص شهدای مدافع حرم، شهدا یا امنیت شهدای کادر درمان، شهدای حوادث تروریستی، شهدای مرزبان و ... کم کاری در حوزه نشر و معرفی دستاوردهای شهدای عزیز در مدارس، کم بودن برنامه های خاص و قابل توجه درباره ایثار و شهادت به خصوص در هفته دفاع مقدس، کم کاری در حوزه ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، عدم فرهنگ سازی صحیح در بین کودکان در رابطه با فرهنگ ایثار و شهادت، به روز رسانی متون کتب درسی درباره فرهنگ ایثار از خود گذشتگی، گنجاندن بیشتر مطالب در حیطه ایثار و شهادت در کتب درسی، نپرداختن زیاد به معرفی شهدا در مدارس و کتب درسی و از فرصت ها می توان به پرداختن و توجهی بیشتر به متن کتاب های درسی درباره فرهنگ ایثار و شهادت اشاره کرد. با توجه به چالش های بی شمار برنامه ریزی و توجه به این امر از سوی مسئولین مربوطه ضرورت دارد.

(Rezai Koopai, 2023) به بررسی نقش آموزش و پرورش در نهادینه سازی فرهنگ ایثار و شهادت میان دانش آموزان پرداخت. آن ها دریافتند که ترویج این فرهنگ و معرفی آن به عنوان فرهنگ غالب در جامعه می تواند نقشی عمده در مشارکت عمومی ایفا کند چرا که دانش آموزان با آگاهی از زحمات و مشقت های راه خطیر انقلاب به خوبی خواهند فهمید که باید با جان و دل از این میراث ارزشمند امام راحل و شهدا نگهداری کنند. بنابراین به نظر می رسد روش های به

کار گرفته شده در تبیین و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت از سوی معلمان و ابتکار آن‌ها در بکارگیری روش‌های جذاب و نوین در این زمینه، کارگشا و حساس است.

(Heydari, 2022) به بررسی نقش آموزش و پرورش در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در بین دانش آموزان پرداختند. آن‌ها در پژوهش خود بیان نمودند که ایثارگری و شهادت طلبی نقش بسزایی در حفظ دین و ارزش‌های آن و استقلال کشور ایفا می‌کند. آموزش و پرورش بستر مناسبی برای ایجاد و نهادینه کردن فرهنگ صحیح ایثار و شهادت می‌باشد زیرا از ابزارهای نفوذ فرهنگ، تغییر نگرش در افراد آن جامعه است و قشر دانش آموزان به جهت خصوصیات روان شناختی، اثرپذیرترین گروه‌های جامعه هستند که بیشترین و مفیدترین اوقات خود را در مدارس می‌گذرانند. بنابراین با برنامه ریزی و سیاست گذاری‌های علمی و جامع، می‌توان فرهنگ ایثارگری و شهادت را در آموزش و پرورش بین دانش آموزان به سطح قابل قبولی ارتقاء بخشید.

(Afkari & Andalibnia, 2022) به بررسی نقش فضای مجازی در نهادینه سازی فرهنگ ایثار و شهادت در دانش آموزان دوره ابتدایی براساس اصل سند تحول پرداختند. به این نتیجه دست یافتند که با توجه به اینکه دانش آموزان بیشتر وقت خود را در فضای مجازی می‌گذرانند ایجاد کانالی مجزا در قالب درس هدیه آسمانی به عنوان فرهنگ ایثار و شهادت و معرفی شهدا و سبک زندگی آنان به عنوان الگو کمک بسیار زیادی به نهادینه سازی فرهنگ ایثار و شهادت در هویت دانش آموزان دارد.

(Manafi & Khadem Al-Husseini, 2022) به بررسی ترویج فرهنگ ایثار و شهادت و آسیب‌های تهدید کننده جایگاه آن در آموزش و پرورش ایران پرداختند. نتایج نشان داد که آموزش و پرورش سنگ زیربنای توسعه اجتماعی اقتصادی سیاسی و فرهنگی هر جامعه است. بررسی عوامل مؤثر پیشرفت و ترقی در جوامع پیشرفته نشان می‌دهد که همه این کشورها از آموزش و پرورش توانمند و کارایی برخوردار بوده‌اند نگاه به تاریخ ملل نیز بیان کننده این واقعیت است که دوران شکوفایی و درخشش آنها با رشد و پویایی نظام‌های آموزشی مقارن بوده است. پویایی و تحول آموزش و پرورش منوط به سیاست گذاری، برنامه ریزی، تصمیم گیری و سازماندهی دقیق در ساختار اجتماعی، مدارس می‌باشد که از طریق معلمان به منصفه ظهور می‌رسد. ایثار و شهادت به عنوان والاترین ارزش‌های انسانی در دین مبین اسلام مدنظر بوده و همواره بر آن تاکید شده است. این مفاهیم ژرف در طول تاریخ همواره سرنوشت بشر را تعیین کرده و او را از نابودی معنوی نجات داده است.

(Amini, 2022) در پایان نامه خود با عنوان (ارزیابی برنامه‌ها و اقدامات دستگانه‌های اجرایی شهر اصفهان نسبت به ترویج و توسعه فرهنگ ایثار و شهادت) آورده است: مدل حاصله از این تحقیق مدل جامع برای ترویج و توسعه فرهنگ ایثار و شهادت است که مدلی بومی است که کاملاً منطبق با گفتار مسئولین آشنا به موضوع پژوهش بوده و در جوامع انسانی قابلیت اجرا دارد در این مدل از ۳۴ بعد برآمده و در قالب پنج مقوله. و هر یک با نقش و جایگاه معین، به شرح زیر دسته بندی شدند: ۱. متغیرهای مؤثر ۲. متغیرهای زمینه ساز ۳. متغیرهای بازدارنده ۴. بازده و نتایج ۵. ابعاد ترویج و توسعه فرهنگ ایثار و شهادت شامل آمادگی کلاس‌ها، فضای آموزشی، طرح‌های پژوهشی، کتب و منابع و نوشتارها، آشنایی، رسانه‌های اجتماعی، تشکل‌های ارزشی دانشگاه و فضا سازی فرهنگی است.

(Alizadeh et al, 2021) در مقاله‌ای با عنوان "مروری بر چستی مفهوم ایثار از منظر قرآن و چگونگی آموزش آن با تاکید بر اهداف و محتوای آموزشی" که نتایج پژوهش آنان نشان می‌دهد ایثار یک ارزش اخلاقی اجتماعی محوری است و مهمترین ارکان آن. ارتباط. و نسبت خود با دیگری. است. بر اساس این دو رکن، ایثار شکل خاصی از ارتباط یک شخص با شخص دیگری است که در این ارتباط، فرد نیازها و خواسته‌های طرف مقابل را بر خود مقدم می‌دارد. از جنبه تربیتی نیز به منظور نهادینه سازی کردن ارزش ایثار در فراگیران مطلوب است از الگوی هدف گذاری شایستگی محور و رویکرد تلفیقی در تدوین محتوا استفاده شود.

(Vahidinia & Moslemi, 2021) در پژوهشی با عنوان (تأثیر، نقش و جلوه‌های مؤثر فرهنگ ایثار بر عشایر استان کهگیلویه و بویراحمد) نتیجه گیری نموده‌اند که: به طور کلی فرهنگ ایثار در دو بعد مالی و جانی در بین عشایر این استان تجلی پیدا کرده است. از جمله جلوه‌های مالی این فرهنگ می‌توان به صدقه، نذر و حمایت معیشتی و از جمله مصادیق و جلوه‌های ایثار جانی می‌توانه فداکاری، محبت، حفظ آبرو، شهادت اشاره کرد. و همچنین مهم‌ترین عامل و جلوه تاثیر گذار بر مفهوم ایثار در بین عشایر استان شهادت (جلوه جانی) است.

روش‌شناسی تحقیق

روش پژوهش با توجه به هدف آن کاربردی-توسعه‌ای، از لحاظ گردآوری اطلاعات توصیفی و و از حیث شیوه اجرا، کیفی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل ۱۴ نفر از خبرگان آموزش و پرورش می‌باشد که معیار انتخاب اساتید با سابقه رشته علوم تربیتی که با فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار آشنایی کامل داشتند و مقالات مختلفی در این حوزه به چاپ رسانده بودند، می‌باشد و با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند و روش گلوله برفی انتخاب شدند. این نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. داده‌ها و اطلاعات از طریق مطالعات مقدماتی، مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته جمع‌آوری شد و شامل فنون کدگذاری باز، محوری و انتخابی لیستی از مفاهیم و مقوله‌ها جمع‌آوری و مدل مرتبط با موضوع تدوین گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق تحلیل و تفسیر (کدگذاری) مفاهیم بیان شده از ادبیات و متون به روش تحلیل مضمون که شامل کدگذاری باز، محوری که با نرم‌افزار MAXQDA 2018 انجام شد.

یافته‌های پژوهش

ابتدا کلیه منابع داخلی و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در حوزه تربیت اخلاقی مورد بررسی قرار گرفتند. در این تحلیل با استفاده از سیاهه مضامین اصلی و نظر متخصصان مضامین پایه و سازمان دهنده مشخص شدند. در این بخش با توجه به ماهیت اکتشافی آن و مبتنی بر نظر متخصصان موضوع، تحلیل تماتیک یا مضمونی داده‌های گردآوری شده، گزارش می‌شود و در تشریح به سؤال پژوهشی فوق همراه با جداول مربوط در ادامه می‌آیند.

برای جستجوی مباحث مربوط به تربیت اخلاقی و این رویکرد با تأکید بر مبانی ارزش‌شناسی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جستجوهای اصلی خود را انجام داده است و همچنین سند تحول آموزش و پرورش در مورد فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار برای دوره دانش‌آموزان دوره متوسطه تحلیل قرار گرفته است. در مطالعه مبنای اخلاقیات، همچنین از پایگاه‌های اینترنتی:

با مطالعه مقالات و نشریات مرتبط منتشر شده در گستره زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۲ استفاده شده و اطلاعات لازم گردآوری شده است.

جدول ۱. نمونه‌های تئوریک تحقیق

محققان و سال	شاخص
نعمت الله موسی پور، لیلا عیاری (۱۴۰۲) حیدری (۱۴۰۱) امینی (۱۴۰۱) کرد نائیج و خلیلی پالندی (۱۳۹۷) ساپراپتو (۲۰۱۹) آر سالیخوا (۲۰۱۶) تیلور (۲۰۱۳)	فداکاری و از خود گذشتگی
	بخشش و گذشت
	صبر و استقامت
	اخلاص و بی‌متی
	قناعت و ساده زیستی
افکاری و عندلیب نیا (۱۴۰۱) عزیزاده و همکاران (۱۴۰۰) جعفری هرنندی و یزدخواستی (۱۳۹۳) عابدی (۱۳۸۵) کارلس و رهان (۲۰۱۸) آلبرت بندورا (۲۰۱۵)	خوش اخلاقی و ملایمت
	همکاری و همبستگی اجتماعی
	کمک به هم‌نوع و نوع دوستی
	عدالت طلبی و دفاع از مظلوم
منافی و خادم الحسینی (۱۴۰۱) وحیدی نیا و مسلمی (۱۴۰۰) محمد رضایی نوده و همکاران (۱۳۸۶) مارکوس (۲۰۲۰) ابراهام ماسولا (۲۰۱۷)	دیپلماسی ایثار و همکاری‌های جهانی
	رضایت الهی و خدا محوری
	فرهنگ شهادت و ایثار
	رابطه زندگی و معنویت
حسین (۱۴۰۱) ماجدی، و خانلو (۱۴۰۰) مرزوقی و فولادچنگ (۱۳۹۰) لویی و تای لن (۲۰۲۰) وی لوین (۲۰۱۶)	عرفان عملی و سلوک ایثارگرانه
	تربیت نسل ایثارگر
	نقش خانواده در انتقال ارزش‌ها
	مدیریت منابع انسانی ایثارگران

جدول ۲. کدگذاری مضامین پایه متون بر اساس مؤلفه‌های فرهنگ ایثار

مضامین پایه	منبع	متون و عبارات
۱. فداکاری و از خود گذشتگی	۱۲-۲	از ارزش‌های بنیادین انسانی که نشان‌دهنده عشق و تعهد به دیگران است. این ویژگی‌ها به افراد کمک می‌کند تا در شرایط سخت و دشوار، به جای فکر کردن به خود، به نیازهای دیگران توجه کنند. فداکاری می‌تواند در قالب کمک به هم‌نوعان، حمایت از خانواده و جامعه و حتی ایثار در راه آرمان‌ها و اعتقادات خود نمایان شود. این ویژگی‌ها نه تنها به تقویت روابط اجتماعی کمک می‌کند، بلکه باعث ایجاد حس همبستگی و اتحاد در جامعه می‌شود.

<p>۲. بخشش و گذشت</p>	<p>۵-۴</p>	<p>از جمله ویژگی‌های اخلاقی که به انسان‌ها کمک می‌کند تا از کینه و نفرت رها شوند. این ویژگی به افراد این امکان را می‌دهد که به جای تمرکز بر اشتباهات دیگران، به سمت بهبود روابط و ایجاد صلح حرکت کنند. بخشش نه تنها به آرامش درونی فرد کمک می‌کند، بلکه می‌تواند به بهبود روابط اجتماعی و تقویت پیوندهای خانوادگی نیز منجر شود. در واقع، گذشت از خطاهای دیگران، نشانه‌ای از بزرگواری و انسانیت است.</p>
<p>۳. صبر و استقامت</p>	<p>۲-۳</p>	<p>از ویژگی‌های کلیدی در مواجهه با چالش‌ها و مشکلات زندگی صبر است. این ویژگی‌ها به افراد کمک می‌کند تا در برابر سختی‌ها و ناملازمات، تسلیم نشوند و با اراده‌ای قوی به پیش بروند. صبر به معنای تحمل و پذیرش شرایط دشوار است، در حالی که استقامت به معنای ادامه دادن تلاش‌ها و کوشش‌ها برای رسیدن به اهداف است. این دو ویژگی نه تنها در زندگی شخصی، بلکه در محیط‌های کاری و اجتماعی نیز اهمیت زیادی دارند.</p>
<p>۴. اخلاص و بی‌منتی</p>	<p>۲-۱</p>	<p>انجام کارها با نیت خالص و بدون انتظار پاداش که این ویژگی‌ها نشان‌دهنده صداقت و راستگویی فرد در ارتباطات و تعاملات اجتماعی است. افرادی که با اخلاص عمل می‌کنند، به دیگران اعتماد بیشتری می‌دهند و روابط عمیق‌تری برقرار می‌کنند. بی‌منتی به معنای عدم انتظار برای دریافت پاداش در ازای کمک به دیگران است و این ویژگی می‌تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند.</p>
<p>۵. قناعت و ساده زیستی</p>	<p>۵-۳</p>	<p>قناعت می‌تواند به کاهش استرس و فشارهای مالی کمک کند و به افراد این امکان را می‌دهد که با آرامش بیشتری زندگی کنند. ساده زیستی همچنین به حفظ محیط زیست و کاهش مصرف منابع طبیعی نیز کمک می‌کند. به معنای رضایت از آنچه داریم و عدم وابستگی به تجملات و مادیات است. این ویژگی‌ها به افراد کمک می‌کند تا از زندگی خود لذت ببرند و به جای تمرکز بر خواسته‌های بی‌پایان، بر روی ارزش‌های واقعی زندگی تمرکز کنند.</p>
<p>۶. خوش اخلاقی و ملایمت</p>	<p>۸-۶</p>	<p>افرادی که با خوش اخلاقی رفتار می‌کنند، معمولاً در جذب دیگران موفق‌ترند و می‌توانند محیطی دوستانه و آرام ایجاد کنند. ملایمت در برخورد با دیگران، به ویژه در شرایط دشوار، می‌تواند به کاهش تنش‌ها و حل مشکلات کمک کند. این ویژگی‌ها نه تنها به بهبود روابط فردی کمک می‌کند، بلکه به تقویت روحیه همبستگی و همکاری در جامعه نیز منجر می‌شود. از ویژگی‌های مهم در تعاملات اجتماعی است که به ایجاد روابط مثبت و سازنده کمک می‌کند.</p>
<p>۷. تعهد و مسئولیت‌پذیری</p>	<p>۱۱-۹</p>	<p>نشان‌دهنده پایبندی فرد به وظایف و مسئولیت‌های خود در زمینه‌های مختلف زندگی است. افرادی که مسئولیت‌پذیر هستند، معمولاً در کارها و تعاملات اجتماعی خود جدیت بیشتری دارند و به دیگران اعتماد بیشتری می‌دهند. تعهد به ارزش‌ها و اصول اخلاقی نیز به تقویت روابط اجتماعی و ایجاد حس همبستگی در جامعه کمک می‌کند.</p>
<p>۸. امیدواری و خوش‌بینی</p>	<p>۱۲-۱۰</p>	<p>افرادی که خوش‌بین هستند، معمولاً در روابط اجتماعی خود موفق‌ترند و می‌توانند دیگران را نیز به سمت تفکر مثبت هدایت کنند. امیدواری به ایجاد روحیه همکاری و همبستگی در</p>

		<p>جامعه نیز کمک می کند. از ویژگی های مثبت روانی هستند که به افراد کمک می کنند تا در مواجهه با چالش ها و مشکلات، به آینده ای روشن و بهتر فکر کنند. این ویژگی ها می توانند به افزایش انگیزه و تلاش برای رسیدن به اهداف کمک کنند.</p>
۹. اعتماد به نفس و خودباوری	۳-۱	<p>افرادی که خودباوری دارند، معمولاً در تصمیم گیری ها و انتخاب های خود مستقل ترند و می توانند به راحتی از فرصت ها بهره برداری کنند. این ویژگی ها همچنین به تقویت روابط اجتماعی و ایجاد اعتماد در دیگران کمک می کند. از ویژگی های کلیدی در موفقیت فردی و اجتماعی هستند. این ویژگی ها به افراد کمک می کنند تا به توانایی ها و قابلیت های خود ایمان داشته باشند و در مواجهه با چالش ها، با اراده و اعتماد به نفس عمل کنند.</p>
۱۰. هدفمندی و برنامه ریزی	۶-۴	<p>از ویژگی های اساسی در دستیابی به موفقیت و پیشرفت در زندگی به افراد کمک می کنند تا اهداف مشخصی را تعیین کرده و برای رسیدن به آن ها برنامه ریزی کنند. افرادی که هدفمند هستند، معمولاً در تلاش های خود متمرکزترند و می توانند به راحتی از موانع عبور کنند. برنامه ریزی مناسب همچنین به مدیریت زمان و منابع کمک می کند و به افراد این امکان را می دهد که به بهترین نحو از فرصت ها بهره برداری کنند.</p>
۱۱. عملگرایی و کارآمدی	۸-۷	<p>تمرکز بر نتایج و دستیابی به اهداف به شیوه ای مؤثر و کارآمد است. این ویژگی ها به افراد کمک می کنند تا در کارها و پروژه های خود به بهترین نحو عمل کنند و از منابع بهینه استفاده کنند. افرادی که عملگرا هستند، معمولاً در حل مسائل و چالش ها موفق ترند و می توانند به سرعت به نتایج مطلوب دست یابند. کارآمدی همچنین به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در تیم ها و گروه ها کمک می کند.</p>
۱۲. قدردانی از دیگران و شناخت ارزش های آنها	۱۰-۹	<p>از ویژگی های مهم در ایجاد روابط مثبت و سازنده که به افراد کمک می کنند تا به جای تمرکز بر نقاط ضعف، بر روی نقاط قوت و تلاش های دیگران تأکید کنند. قدردانی می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد فضایی دوستانه و مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به افزایش رضایت و خوشحالی در زندگی فردی و اجتماعی کمک می کند.</p>
۱۳. همکاری و همبستگی اجتماعی	۵-۴	<p>از ویژگی های کلیدی در ایجاد جوامع پایدار و موفق که به افراد کمک می کنند تا با یکدیگر همکاری کنند و از تجربیات و منابع یکدیگر بهره برداری کنند. افرادی که به همکاری اهمیت می دهند، معمولاً در حل مشکلات اجتماعی و اقتصادی موفق ترند و می توانند به ایجاد تغییرات مثبت در جامعه کمک کنند. همبستگی اجتماعی همچنین به تقویت روابط خانوادگی و اجتماعی کمک می کند.</p>
۱۴. کمک به همونوع و نوع دوستی	۷-۶	<p>از ارزش های انسانی که نشان دهنده عشق و تعهد به دیگران است. این ویژگی ها به افراد کمک می کنند تا در شرایط سخت و دشوار، به جای فکر کردن به خود، به نیازهای دیگران توجه کنند. نوع دوستی می تواند در قالب کمک به نیازمندان، حمایت از خانواده و جامعه و حتی ایثار در راه آرمان ها و اعتقادات خود نمایان شود. این ویژگی ها نه تنها به تقویت روابط اجتماعی کمک می کند، بلکه باعث ایجاد حس همبستگی و اتحاد در جامعه</p>

		می شود.
۱۵. عدالت طلبی و دفاع از مظلوم	۹-۸	از ویژگی های کلیدی در ایجاد جوامع عادل و پایدار که به افراد کمک می کنند تا به حقوق دیگران احترام بگذارند و در برابر ظلم و بی عدالتی ایستادگی کنند. افرادی که عدالت طلب هستند، معمولاً در تلاش برای ایجاد تغییرات مثبت در جامعه و حمایت از حقوق بشر فعال ترند. این ویژگی ها همچنین به تقویت روحیه همبستگی و همکاری در جامعه کمک می کنند.
۱۶. مسئولیت پذیری اجتماعی	۵-۴-۳	تعهد به انجام وظایف و مسئولیت ها در قبال جامعه و دیگران به افراد کمک می کند تا در تصمیم گیری ها و اقدام های خود به تأثیرات اجتماعی و محیطی توجه کنند. افرادی که مسئولیت پذیر هستند، معمولاً در ایجاد تغییرات مثبت و حل مشکلات اجتماعی موفق ترند. این ویژگی همچنین به تقویت روابط اجتماعی و ایجاد حس همبستگی در جامعه کمک می کند.
۱۷. ترویج فرهنگ ایثار و شهادت	۸-۷-۶	گرامیداشت و معرفی ارزش های ایثارگری و فداکاری در جامعه است. این فرهنگ می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. ترویج این فرهنگ همچنین به نسل های آینده کمک می کند تا از ارزش های انسانی و اخلاقی الهام بگیرند و به سمت ایجاد جامعه ای بهتر حرکت کنند. این ویژگی می تواند به تقویت هویت ملی و فرهنگی نیز کمک کند.
۱۸. الگو سازی و معرفی شهیدان	۱۱-۱۲	گرامیداشت یاد و خاطره افرادی است که در راه آرمان ها و ارزش های انسانی جان خود را فدا کرده اند. این کار می تواند به تقویت روحیه ایثار و فداکاری در جامعه کمک کند و به نسل های آینده الهام بخشد. معرفی شهیدان به عنوان الگوهای مثبت می تواند به ترویج فرهنگ ایثار و شهادت کمک کند و به ایجاد حس همبستگی و اتحاد در جامعه منجر شود. این ویژگی همچنین به تقویت هویت ملی و فرهنگی کمک می کند.
۱۹. تولید و نمایش محتوای فرهنگی	۶-۱۰	ایجاد و ارائه آثار هنری و فرهنگی است که به ترویج ارزش ها و باورهای انسانی کمک می کند. این محتوا می تواند شامل فیلم ها، کتاب ها، نمایش ها و سایر آثار هنری باشد که به معرفی فرهنگ و هویت ملی کمک می کند. تولید محتوای فرهنگی می تواند به تقویت روابط اجتماعی و ایجاد حس همبستگی در جامعه کمک کند و به نسل های آینده الهام بخشد. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می کند.
۲۰. فعالیت های جهادی	۶-۵-۳	تلاش و کوشش در راستای خدمت به جامعه و کمک به نیازمندان است. این فعالیت ها می توانند شامل پروژه های عمرانی، آموزشی و اجتماعی باشند که به بهبود وضعیت زندگی افراد کمک می کنند. افرادی که در فعالیت های جهادی شرکت می کنند، معمولاً در ایجاد تغییرات مثبت و حل مشکلات اجتماعی فعال ترند. این ویژگی همچنین به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک می کند.
۲۱. سبک زندگی ایثارگرانه	۹-۸-۴	زندگی کردن با ارزش های ایثار و فداکاری است. این سبک زندگی به افراد کمک می کند تا در تعاملات اجتماعی و خانوادگی خود به نیازهای دیگران توجه کنند و به جای

		تمرکز بر خود، به بهبود وضعیت دیگران فکر کنند. سبک زندگی ایثار گرانه می تواند به تقویت روابط اجتماعی و ایجاد حس همبستگی در جامعه کمک کند. این ویژگی همچنین به ترویج فرهنگ ایثار و شهادت کمک می کند.
۲۲. توسعه آموزش و پژوهش	۶-۵	ارتقاء سطح علمی و فرهنگی جامعه است. این توسعه می تواند به بهبود کیفیت آموزش و پژوهش در زمینه های مختلف کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت در جامعه منجر شود. افرادی که به آموزش و پژوهش اهمیت می دهند، معمولاً در تلاش برای ایجاد تغییرات مثبت و حل مشکلات اجتماعی فعال ترند. این ویژگی همچنین به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک می کند.
۲۳. شبکه و مدیریت منابع جمعی	۴-۳-۲	ایجاد و بهره برداری از منابع انسانی و مالی به منظور خدمت به جامعه است. این ویژگی به افراد کمک می کند تا با همکاری و همبستگی، به بهبود وضعیت زندگی افراد نیازمند کمک کنند. مدیریت منابع جمعی می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می کند.
۲۴. دیپلماسی ایثار و همکاری های جهانی	۳-۲	ایجاد روابط مثبت و سازنده با دیگر کشورها و ملت ها است. این ویژگی به افراد کمک می کند تا با همکاری و همبستگی، به حل مشکلات جهانی و ایجاد صلح و امنیت کمک کنند. دیپلماسی ایثار می تواند به تقویت روابط بین المللی و ایجاد تغییرات مثبت در جامعه جهانی کمک کند. این ویژگی همچنین به ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در سطح جهانی کمک می کند.
۲۵. رضایت الهی و خدا محوری	۷-۶	زندگی کردن بر اساس اصول و ارزش های دینی و اخلاقی است. این ویژگی به افراد کمک می کند تا در تصمیم گیری ها و اقدام های خود به رضایت خداوند توجه کنند و به جای تمرکز بر مادیات، بر روی ارزش های معنوی تمرکز کنند. رضایت الهی می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می کند.
۲۶. فرهنگ شهادت و ایثار	۹-۸	گرامیداشت و معرفی ارزش های ایثارگری و فداکاری در جامعه است. این فرهنگ می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. ترویج این فرهنگ همچنین به نسل های آینده کمک می کند تا از ارزش های انسانی و اخلاقی الهام بگیرند و به سمت ایجاد جامعه ای بهتر حرکت کنند. این ویژگی می تواند به تقویت هویت ملی و فرهنگی نیز کمک کند.
۲۷. فداکاری در راه اعتقادات	۱۲-۱۰	ایثار و فدا کردن جان و مال برای حفظ و ترویج ارزش ها و باورهای دینی و انسانی است. این ویژگی به افراد کمک می کند تا در برابر چالش ها و مشکلات، با اراده و ایمان قوی ایستادگی کنند. فداکاری در راه اعتقادات می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می کند.

<p>۲۸. پایبندی به آموزه‌های دینی</p>	<p>۱۲-۱۱</p>	<p>رعایت اصول و ارزش‌های اخلاقی و انسانی در زندگی روزمره است. این ویژگی به افراد کمک می‌کند تا در تصمیم‌گیری‌ها و اقدام‌های خود به اصول دینی توجه کنند و به جای تمرکز بر مادیات، بر روی ارزش‌های معنوی تمرکز کنند. پایبندی به آموزه‌های دینی می‌تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می‌کند.</p>
<p>۲۹. توکل و ایمان به خدا</p>	<p>۹-۸</p>	<p>اعتماد به قدرت و حکمت الهی در مواجهه با چالش‌ها و مشکلات زندگی است. این ویژگی به افراد کمک می‌کند تا در شرایط سخت، با آرامش و اطمینان به پیش بروند و از ناامیدی دوری کنند. توکل به خدا می‌تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می‌کند.</p>
<p>۳۰. اهداف متعالی معنوی</p>	<p>۶-۷</p>	<p>تلاش برای رسیدن به ارزش‌ها و باورهای انسانی و دینی است. این اهداف به افراد کمک می‌کنند تا در زندگی خود به دنبال معنای عمیق‌تری باشند و از زندگی مادی فاصله بگیرند. تلاش برای دستیابی به این اهداف می‌تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می‌کند.</p>
<p>۳۱. نظام فلسفی ایثار</p>	<p>۹-۵</p>	<p>ایجاد چارچوبی برای درک و ترویج ارزش‌های ایثار و فداکاری در جامعه است. این نظام می‌تواند به افراد کمک کند تا به عمق مفاهیم ایثار و فداکاری پی ببرند و آن‌ها را در زندگی روزمره خود به کار ببرند. ترویج این نظام فلسفی می‌تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می‌کند.</p>
<p>۳۲. رابطه زندگی و معنویت</p>	<p>۸-۷</p>	<p>درک عمیق از تأثیر ارزش‌های معنوی بر کیفیت زندگی است. این رابطه به افراد کمک می‌کند تا در زندگی خود به دنبال معنای عمیق‌تری باشند و از زندگی مادی فاصله بگیرند. درک این رابطه می‌تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می‌کند.</p>
<p>۳۳. عرفان عملی و سلوک ایثارگرانه</p>	<p>۱۰-۱۱</p>	<p>تلاش برای رسیدن به درک عمیق‌تری از خود و جهان از طریق عمل به ارزش‌های ایثار و فداکاری است. این سلوک به افراد کمک می‌کند تا در زندگی خود به دنبال معنای عمیق‌تری باشند و از زندگی مادی فاصله بگیرند. این سلوک می‌تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می‌کند.</p>
<p>۳۴. تربیت نسل ایثارگر</p>	<p>۱۰-۹</p>	<p>آموزش و پرورش نسل‌های آینده بر اساس ارزش‌های ایثار و فداکاری است. این تربیت می‌تواند به ایجاد تغییرات مثبت در جامعه کمک کند و به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در نسل‌های آینده منجر شود. تربیت نسل ایثارگر همچنین به حفظ و ترویج</p>

		فرهنگ و هنر ملی کمک می کند و به ایجاد جامعه‌ای بهتر و پایدارتر منجر می شود. این ویژگی می تواند به تقویت هویت ملی و فرهنگی نیز کمک کند.
۳۵. نقش خانواده در انتقال ارزش ها	۹-۱۲	ایجاد و ارائه آثار هنری و فرهنگی است که به ترویج ارزش ها و باورهای انسانی کمک می کند. این محتوا می تواند شامل فیلم ها، کتاب ها، نمایش ها و سایر آثار هنری باشد که به معرفی فرهنگ و هویت ملی کمک می کند. تولید محتوای فرهنگی می تواند به تقویت روابط اجتماعی و ایجاد حس همبستگی در جامعه کمک کند و به نسل های آینده الهام بخشد. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می کند. گرامیداشت و معرفی ارزش های ایثارگری و فداکاری در جامعه است. این فرهنگ می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. ترویج این فرهنگ همچنین به نسل های آینده کمک می کند تا از ارزش های انسانی و اخلاقی الهام بگیرند و به سمت ایجاد جامعه ای بهتر حرکت کنند. این ویژگی می تواند به تقویت هویت ملی و فرهنگی نیز کمک کند. اهمیت خانواده در آموزش و پرورش نسل های آینده بر اساس ارزش های انسانی و اخلاقی است. خانواده ها می توانند به عنوان الگوهای مثبت برای فرزندان خود عمل کنند و ارزش های ایثار و فداکاری را به آن ها منتقل کنند. این نقش می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. همچنین، خانواده ها می توانند به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک کنند.
۱. آموزش مسئولیت پذیری	۹-۸	آموزش ارزش های مسئولیت در قبال خود و دیگران است. این آموزش می تواند به افراد کمک کند تا در تصمیم گیری ها و اقدام های خود به تأثیرات اجتماعی و محیطی توجه کنند. آموزش مسئولیت پذیری می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. این ویژگی همچنین به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک می کند.
۳۷. برنامه ریزی آموزشی	۶-۴-۵	طراحی و اجرای برنامه های آموزشی مؤثر و کارآمد است. این برنامه ها می توانند به ارتقاء سطح علمی و فرهنگی جامعه کمک کنند و به ایجاد تغییرات مثبت در جامعه منجر شوند. برنامه ریزی آموزشی می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک کند. این ویژگی همچنین به ایجاد نسل های آینده با ارزش های انسانی و اخلاقی کمک می کند.
۳۸. تأثیر فناوری و رسانه ها بر آموزش و فرهنگ	۹-۸-۷	استفاده از ابزارهای نوین برای ترویج ارزش ها و باورهای انسانی است. این ابزارها می توانند به گسترش آگاهی و دانش در زمینه های مختلف کمک کنند و به ایجاد تغییرات مثبت در جامعه منجر شوند. تأثیر مثبت فناوری و رسانه ها می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک کند.
۳۹. روابط عاطفی خانوادگی	۱۲-۱۱-۱۰	ایجاد پیوندهای عاطفی قوی و مثبت بین اعضای خانواده است. این روابط می توانند به تقویت احساس امنیت و حمایت در خانواده کمک کنند و به ایجاد فضایی دوستانه و

		<p>محبت آمیز منجر شوند. ارتباطات عاطفی سالم می تواند به بهبود سلامت روانی و عاطفی اعضای خانواده کمک کند و به آنها این امکان را می دهد که در مواجهه با چالش ها و مشکلات زندگی، با هم همکاری کنند. همچنین، این روابط می توانند به انتقال ارزش ها و آموزه های اخلاقی به نسل های آینده کمک کنند</p>
<p>۴۰. توسعه زیر ساخت های فرهنگی</p>	<p>۷-۸-۹</p>	<p>ایجاد و تقویت امکانات و منابع فرهنگی در جامعه است. این توسعه می تواند شامل تأسیس کتابخانه ها، مراکز هنری، سالن های نمایش و فضاهای عمومی برای برگزاری رویدادهای فرهنگی باشد. زیرساخت های فرهنگی مناسب به ارتقاء سطح آگاهی و دانش عمومی کمک می کنند و به ترویج فرهنگ و هنر ملی می انجامند. همچنین، این زیرساخت ها می توانند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه و ایجاد فضایی مناسب برای تبادل ایده ها و تجربیات فرهنگی کمک کنند.</p>
<p>۴۱. مدیریت منابع انسانی ایثارگران</p>	<p>۱۲-۱۱-۱۰</p>	<p>بهره برداری بهینه از توانمندی ها و استعداد های ایثارگران در جامعه است. این مدیریت می تواند شامل شناسایی، آموزش و حمایت از ایثارگران به منظور استفاده مؤثر از تجربیات و مهارت های آنها باشد. ایجاد فرصت های شغلی و اجتماعی برای ایثارگران می تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. همچنین، این مدیریت می تواند به حفظ و ترویج فرهنگ ایثار و فداکاری در جامعه کمک کند و به نسل های آینده الهام بخشد.</p>

نتایج حاصل از جدول (۲) کد گذاری مضامین پایه متون بر اساس مؤلفه های فرهنگ ایثار را نشان می دهد. مطابق با نتایج به دست آمده مؤلفه های فرهنگ ایثار مشتمل بر ۴۱ مضمون پایه است. اعداد موجود در ستون منابع جدول نشان دهنده تکرار متن سند می باشد. مرحله بعد فرایند اشباع داده ها می باشد. در واقع کد گذاری تا اشباع نظری ادامه پیدا کرد و پس از حصول اطمینان از اشباع آن کد گذاری متوقف شده است. بخشی از فرایند اشباع نظری در جدول زیر نشان داده شده است.

پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۳. فرایند اشباع داده‌ها با (اشکال هندسی)

Code System	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
فداکاری و از خود گذشتگی			■	■	■							
بخشش و گذشت					■				■			
صبر و استقامت											■	■
اخلاص و بی‌منتی						■			■		■	
قناعت و ساده زیستی						■		■			■	
خوش اخلاقی و ملامت						■					■	
تعهد و مسئولیت پذیری							■	■				
امیدواری و خوش بینی				■	■					■		
اعتماد به نفس و خود باوری		■	■	■	■							
هدفمندی و برنامه ریزی					■				■	■		
عملگرایی و کارآمدی						■						■
قدر شناسی		■	■	■								
همکاری و همبستگی اجتماعی	■					■					■	
کمک به هم‌نوع و نوع دوستی		■									■	■
عدالت طلبی و دفاع از مظلوم	■					■						
مسئولیت پذیری اجتماعی					■					■	■	
ترویج فرهنگ ایثار و شهادت	■		■			■				■		
الگو سازی و معرفی شهیدان								■				
تولید و نمایش محتوای فرهنگی	■			■			■					■
فعالیت‌های جهادی						■						
سیک زندگی ایثارگرانه												■
توسعه آموزش و پژوهش						■						
شبکه و مدیریت منابع جمعی												
دیپلماسی ایثار و همکاری‌های جهانی	■											■
رضایت الهی و خدا محوری			■	■								
فرهنگ شهادت و ایثار	■						■					
فداکاری در راه اعتقادات	■											
پایبندی به آموزه‌های دینی	■											
توکل و ایمان به خدا				■							■	
اهداف متعالی معنوی												
نظام فلسفی ایثار												
رابطه زندگی و معنویت								■				
عرفان عملی و سلوک ایثارگرانه												
تربیت نسل ایثارگر												
نقش خانواده در انتقال ارزش‌ها												
آموزش مسئولیت پذیری												
برنامه ریزی آموزشی											■	
تأثیر فناوری و رسانه‌ها	■											
روابط عاطفی خانوادگی												
توسعه زیر ساخت‌های فرهنگی												
مدیریت منابع انسانی ایثارگران		■						■				

جدول ۴. فرایند اشباع داده‌ها با اعداد

Code System	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	SUM
فداکاری و از خود گذشتگی	4	6	20	11	14	2	3		4			1	65
بخشش و گذشت		2			6				17			5	30
صبر و استقامت				4	2				4		4	11	25
اخلاص و بی‌منتی		1		1	5	10	3	2	17		13	4	56
قناعت و ساده زیستی	1		2	1	4	6	6	11	4		11	3	49
خوش اخلاقی و ملامت	4			3	1	18	2	5			10	2	45
تعهد و مسئولیت پذیری		1				2	6	11			5	2	27
امیدواری و خوش بینی	4	2	5	9	7				2	11	2		42
اعتماد به نفس و خود باوری	5	8	10	7	8	1	4		7		1	2	53
هدمندی و برنامه ریزی	5	1		4	9				15	13	8	3	58
عملگرایی و کارآمدی	4	5	8	1	2	14	6	1	3	4	3	9	60
قدر شناسی			10	12	16	8							46
همکاری و همبستگی اجتماعی	8	1	3	7	2	8	6		3		8		46
کمک به هموع و نوع دوستی	4	9			3			8		8	3	11	46
عدالت طلبی و دفاع از مظلوم	8	5	1	1	2	6			2	8			33
مسئولیت پذیری اجتماعی					6	8	3	7	2	9	11	2	48
ترویج فرهنگ ایثار و شهادت	17	3	11	2		10	1			9	5	4	62
الگو سازی و معرفی شهیدان		3			2			11	7	5		8	36
تولید و نمایش محتوای فرهنگی	8	1	3	9	2	4	9	3	2			10	51
فعالیت‌های جهادی	2	7	3	2	2	14	1	4	3		1	7	46
سبک زندگی ایثارگرانه	1	1	4	2	1	2	3	2		3		11	30
توسعه آموزش و پژوهش		7	8		2	10	1	8	8		4	1	49
شبکه و مدیریت منابع جمعی		11	7	4		3	7	8	4		1	2	47
دیپلماسی ایثار و همکاری‌های جهانی	7	5	5	1	2		6	3	2	4	4	15	54
رضایت الهی و خدا محوری		1	10	7	5	2	1		2			3	31
فرهنگ شهادت و ایثار	10	2	3	2	5	10	1		5	4		4	46
فداکاری در راه اعتقادات	9	2	1		8	2	2		5			1	30
پایبندی به آموزه‌های دینی	14	4	1	1		1	4		1		4		30
توکل و ایمان به خدا		5	3	10	4	9	5	4	1		10		51
اهداف متعالی معنوی	1	8	4	3	6	4	8	8	8		4	1	55
نظام فلسفی ایثار	1	2	4				2	3	1	2	8	3	26
رابطه زندگی و معنویت	1	4	3	3	1	1	4	9	3		3	5	37
عرفان عملی و سلوک ایثارگرانه	1	2	6	1	7	3	4	4	6		5		39
تربیت نسل ایثارگر	4	2	3	8	2	2	8		8		4	4	39
نقش خانواده در انتقال ارزش‌ها	2		5	2	1	2	6		4		7	5	34
آموزش مسئولیت پذیری	2	3	10		1	2	9		2			2	31
برنامه ریزی آموزشی	2	6	4		1	1	6			12	3	2	37
تأثیر فناوری و رسانه‌ها	14	1	5	3	3	3	6		5	10	2	2	54
روابط عاطفی خانوادگی	3	2	3	7	3	4	5		5	5	3	2	42
توسعه زیر ساخت‌های فرهنگی	5	1	4	4		8	6	3	5		6	4	46
مدیریت منابع انسانی ایثارگران		13		2	7	1		11	5	5	3	6	53
Σ SUM	-151	-147	-171	-138	-144	-173	-138	-126	-172	-112	-156	-157	-1785

پس از اشباع نظری و مشخص شدن مضامین پایه، فراوانی این مضامین در جدول (۵) نشان داده شده است. فراوانی‌ها تعداد تکرار این مقولات را در متون و منابع بیان می‌کند.

جدول ۵. فراوانی مضامین پایه مؤلفه‌های فرهنگ ایثار

فراوانی	مضامین پایه
۲	فداکاری و از خود گذشتگی
۸	بخشش و گذشت
۵	صبر و استقامت
۶	اخلاص و بی‌منتی
۲	قناعت و ساده زیستی
۳	خوش اخلاقی و ملایمت
۴	تعهد و مسئولیت پذیری
۳	امیدواری و خوش بینی
۲	اعتماد به نفس و خود باوری
۸	هدفمندی و برنامه ریزی
۵	عملگرایی و کارآمدی
۱۰	قدر شناسی
۱۲	همکاری و همبستگی اجتماعی
۱۱	کمک به هم‌نوع و نوع دوستی
۲	عدالت طلبی و دفاع از مظلوم
۴	مسئولیت پذیری اجتماعی
۳	ترویج فرهنگ ایثار و شهادت
۴	الگو سازی و معرفی شهیدان
۱۲	تولید و نمایش محتوای فرهنگی
۱۰	فعالیت‌های جهادی
۴	سبک زندگی ایثارگرانه
۱۰	توسعه آموزش و پژوهش
۸	شبکه و مدیریت منابع جمعی
۶	دیپلماسی ایثار و همکاری‌های جهانی
۳	رضایت الهی و خدا محوری
۵	فرهنگ شهادت و ایثار
۴	فداکاری در راه اعتقادات
۴	پایبندی به آموزه‌های دینی
۱۲	توکل و ایمان به خدا
۱۰	اهداف متعالی معنوی
۵	نظام فلسفی ایثار

۲	رابطه زندگی و معنویت
۱۰	عرفان عملی و سلوک ایثار گرانه
۵	تربیت نسل ایثارگر
۶	نقش خانواده در انتقال ارزش‌ها
۴	آموزش مسئولیت پذیری
۳	برنامه ریزی آموزشی
۴	تأثیر فناوری و رسانه‌ها
۶	روابط عاطفی خانوادگی
۵	توسعه زیر ساخت‌های فرهنگی
۳	مدیریت منابع انسانی ایثارگران
۲۳۵	جمع فراوانی

جدول (۲) تعداد تکرار مقولات اخلاقی را در متون و منابع بیان می‌کند. مطابق با نتایج جمع کل فراوانی‌های مقولات فرهنگ ایثار برابر با ۲۳۵ مورد می‌باشد. در واقع مقولات فرهنگ ایثار در سند تحول و متون مرتبط ۲۳۵ بار تکرار شده است. پس از مشخص شدن مضامین پایه و فراوانی آن‌ها در ادامه به کدهای تفسیری برای مضامین سازمان دهنده پرداخته شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۳. کدگذاری مضامین سازمان دهنده

مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
فداکاری و از خود گذشتگی	ابعاد فردی و شخصیتی
بخشش و گذشت	
صبر و استقامت	
اخلاص و بی متی	
قناعت و ساده زیستی	
خوش اخلاقی و ملایمت	
تعهد و مسئولیت پذیری	
امیدواری و خوش بینی	
اعتماد به نفس و خود باوری	
هدفمندی و برنامه ریزی	
عملگرایی و کارآمدی	
قدر شناسی	
همکاری و همبستگی اجتماعی	
کمک به هممنوع و نوع دوستی	
عدالت طلبی و دفاع از مظلوم	
مسئولیت پذیری اجتماعی	
ترویج فرهنگ ایثار و شهادت	
الگو سازی و معرفی شهیدان	
تولید و نمایش محتوای فرهنگی	
فعالیت های جهادی	
سبک زندگی ایثارگرانه	
توسعه آموزش و پژوهش	
شبکه و مدیریت منابع جمعی	
دیپلماسی ایثار و همکاری های جهانی	
رضایت الهی و خدا محوری	ابعاد دینی و معنوی
فرهنگ شهادت و ایثار	
فداکاری در راه اعتقادات	
پایبندی به آموزه های دینی	
توکل و ایمان به خدا	
اهداف متعالی معنوی	
نظام فلسفی ایثار	
رابطه زندگی و معنویت	
عرفان عملی و سلوک ایثارگرانه	

تربیت نسل ایثارگر	ابعاد تربیتی و زیرساختی
نقش خانواده در انتقال ارزش‌ها	
آموزش مسئولیت پذیری	
برنامه ریزی آموزشی	
تأثیر فناوری و رسانه‌ها	
روابط عاطفی خانوادگی	
توسعه زیر ساخت‌های فرهنگی	
مدیریت منابع انسانی ایثارگران	

پس از مشخص شدن کدهای تفسیری برای مضامین سازمان دهنده در این بخش به خوشه بندی این مضامین و کشف مضامین فراگیر مبادرت شده است.

جدول ۴. کدگذاری مضامین فراگیر مقولات فرهنگ ایثار

مضامین سازماندهنده	مضامین فراگیر
ابعاد فردی و شخصیتی	فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار
ابعاد اجتماعی و فرهنگی	
ابعاد دینی و معنوی	
ابعاد تربیتی و زیرساختی	

در این مرحله از پژوهش، مفاهیم و نکات کلیدی بدست آمده در خصوص الگوی مؤلفه‌های ابعاد فردی و شخصیتی و ابعاد اجتماعی و فرهنگی و ابعاد دینی و معنوی و ابعاد تربیتی و زیرساختی، در مجموع ۴۱ مفهوم بدست آمد که ۱۲ مفهوم کلیدی برای مؤلفه‌های ابعاد فردی و شخصیتی و ۱۲ مفهوم برای ابعاد اجتماعی و فرهنگی و ۹ مفهوم برای ابعاد دینی و معنوی و ۸ مفهوم برای ابعاد تربیتی و زیرساختی می‌باشد.

بررسی بدست آمده برای مؤلفه‌های فرهنگ ایثار منجر به طراحی الگوی مؤلفه‌های فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار برای دوره متوسطه گردید. در این الگو براساس نظریات متخصصان و پس از مراحل بررسی داده‌ها از طریق کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد که در ادامه مؤلفه‌های فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار برای دوره متوسطه، در قالب ۴ مؤلفه شامل ابعاد فردی و شخصیتی و ابعاد اجتماعی و فرهنگی و ابعاد دینی و معنوی و ابعاد تربیتی و زیرساختی دسته بندی شدند که ابعاد الگوی فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار برای دوره متوسطه ایران ارائه شده‌اند.

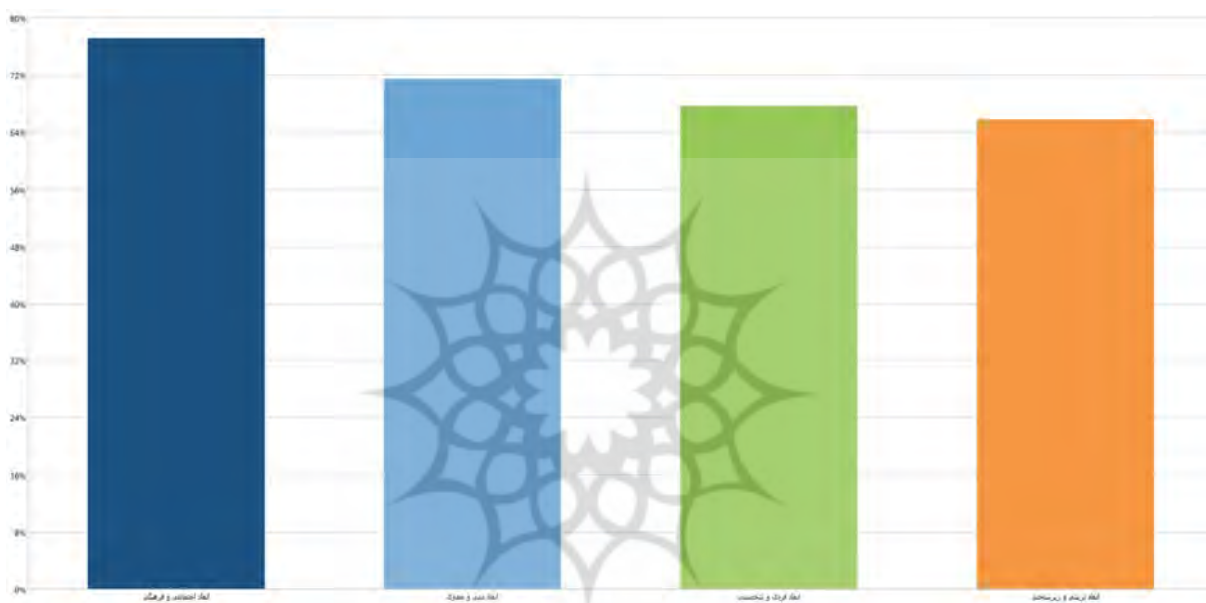
در نهایت کدهای استخراج شده جدیدی به مجموع کدها اضافه نشد و کدهای استخراجی تکراری بودند. جدول اشباع نظری برای مضامین سازماندهنده در جداول (۵) و (۶) آمده است

جدول ۵. جدول اشباع نظری برای مضامین سازماندهنده الگو (اشکال هندسی)

Code System	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ابعاد فردی و شخصیتی	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ابعاد اجتماعی و فرهنگی	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ابعاد دینی و معنوی	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ابعاد تربیتی و زیرساختی	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

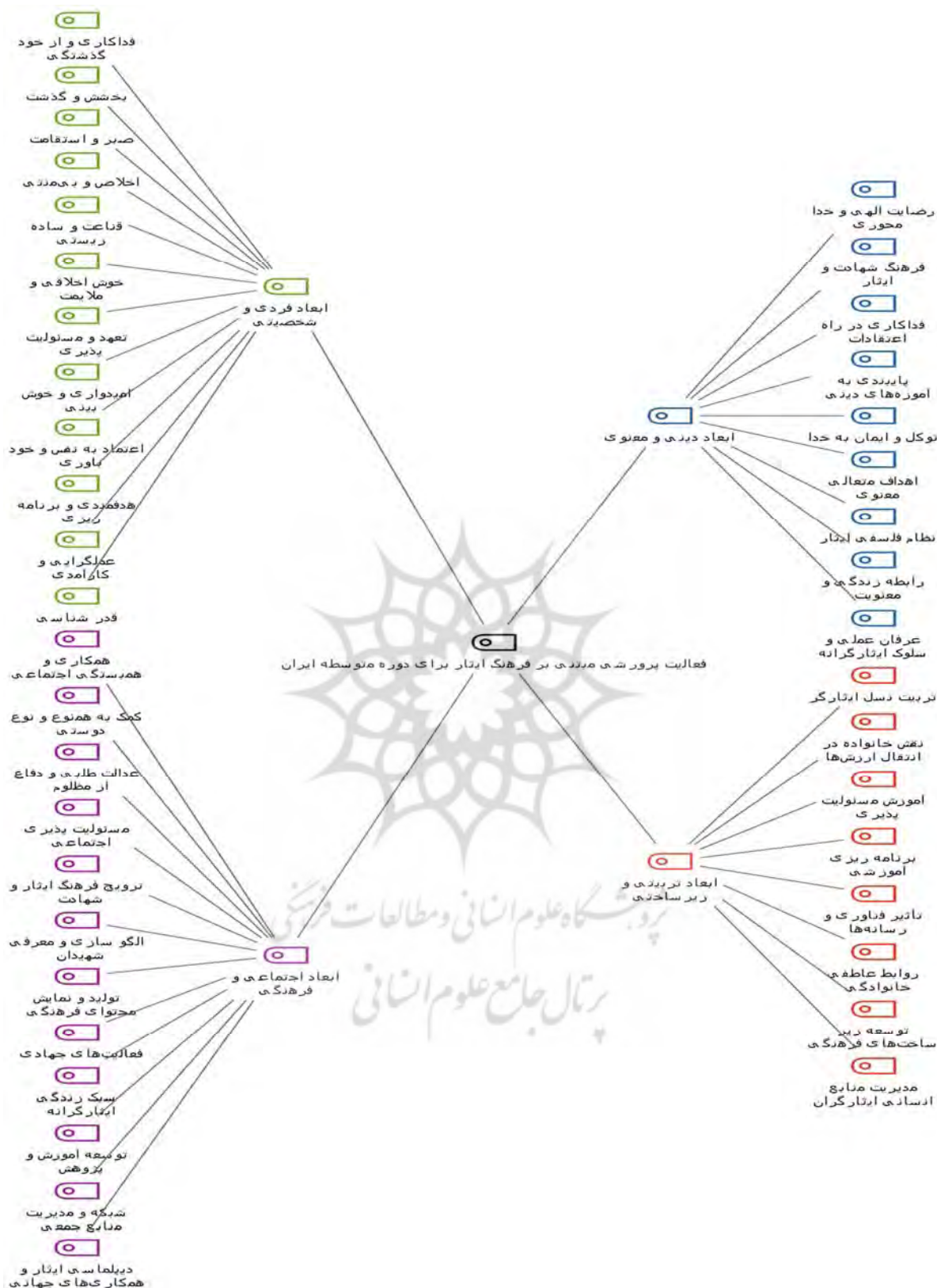
جدول ۶. اشباع نظری برای مضامین سازماندهنده الگو با اعداد

Code System	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	SUM
ابعاد فردی و شخصیتی	27	36	57	57	66	53	30	30	73	28	57	42	556
ابعاد اجتماعی و فرهنگی	55	53	45	28	24	65	37	54	33	46	37	71	548
ابعاد دینی و معنوی	37	30	35	27	36	32	31	28	32	6	34	17	345
ابعاد تربیتی و زیرساختی	32	28	34	26	18	23	40	14	34	32	28	27	336
Σ SUM	151	147	171	138	144	173	138	126	172	112	156	157	1785

نمودار ۱. نمودار اشباع نظری برای قالب الگو

پس از رسیدن به اشباع نظری، کدگذاری به پایان رسید. فرآیند کدگذاری و تحلیل متنی داده‌ها در نرم افزار تحلیل داده‌های کیفی MAXQDA 2020 انجام گردید. خروجی نهایی مضامین شبکه استخراج شده به شکل زیر است:

شکل ۱. خروجی نهایی

بحث و نتیجه گیری

هدف این پژوهش شناسایی انواع فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار در دوره متوسطه ایران بوده است. یافته‌های پژوهش نشان داد که ۴۱ مفهوم بدست آمد که مؤلفه ابعاد فردی و شخصیتی (۱۲ شاخص) و ابعاد اجتماعی و فرهنگی (۱۲ شاخص) و ابعاد دینی و معنوی (۹ شاخص) و ابعاد تربیتی و زیرساختی (۸ شاخص) شناسایی شدند که ابعاد الگوی فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار برای دوره متوسطه ایران می‌باشند. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های (Keshavarzi, 2025) (Heydari, 2022) (Rezai Koopai, 2023) (Rostami et al, 2024) (& Kargar Jahromi, 2025) (Alizadeh et al, 2021) (Amini, 2022) (Manafi & Khadem Al-Husseini, 2022) (Andalibnia, 2022) (Vahidinia & Moslemi, 2021) مطابقت دارد. (Heydari, 2022) بیان نمودند که ایثارگری و شهادت طلبی نقش بسزایی در حفظ دین و ارزش‌های آن و استقلال کشور ایفا می‌کند. آموزش و پرورش بستر مناسبی برای ایجاد و نهادینه کردن فرهنگ صحیح ایثار و شهادت می‌باشد زیرا از ابزارهای نفوذ فرهنگ، تغییر نگرش در افراد آن جامعه است و قشر دانش آموزان به جهت خصوصیات روان شناختی، اثرپذیرترین گروه‌های جامعه هستند که بیشترین و مفیدترین اوقات خود را در مدارس می‌گذرانند. بنابراین با برنامه ریزی و سیاست گذاری‌های علمی و جامع، می‌توان فرهنگ ایثارگری و شهادت را در آموزش و پرورش بین دانش آموزان به سطح قابل قبولی ارتقاء بخشید. (Afkari & Andalibnia, 2022) به این نتیجه دست یافتند که با توجه به اینکه دانش آموزان بیشتر وقت خود را در فضای مجازی می‌گذرانند ایجاد کانالی مجزا در قالب درس هدیه آسمانی به عنوان فرهنگ ایثار و شهادت و معرفی شهدا و سبک زندگی آنان به عنوان الگو کمک بسیار زیادی به نهادینه سازی فرهنگ ایثار و شهادت در هویت دانش آموزان دارد.

با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیق پیشنهاد می‌شود آموزش و پرورش در سراسر کشور هر ساله هفته‌ای را به ایثار و شهادت اختصاص دهد و برنامه‌های مختلفی برای ترویج این ارزشها در مدارس و مراکز آموزشی برگزار نماید. آموزش و پرورش برنامه‌های متنوعی برای نمایش ارزشهای فرهنگ ایثار از طریق هنر و فرهنگ برگزار نماید. تدریس دروس و مباحث مرتبط با ایثار را در برنامه‌های آموزشی و پرورشی به منظور آشنایی دانش آموزان با ارزشهای این موضوعات ارائه شود. پیشنهاد می‌شود گرامیداشت و معرفی ارزش‌های ایثارگری و فداکاری در جامعه برگزار شود. این فرهنگ می‌تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. ترویج این فرهنگ همچنین به نسل‌های آینده کمک می‌کند تا از ارزش‌های انسانی و اخلاقی الهام بگیرند و به سمت ایجاد جامعه‌ای بهتر حرکت کنند. این ویژگی می‌تواند به تقویت هویت ملی و فرهنگی نیز کمک کند. خانواده‌ها به عنوان الگوهای مثبت برای فرزندان خود عمل کنند و ارزش‌های ایثار و فداکاری را به آن‌ها منتقل کنند. این نقش می‌تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. همچنین، خانواده‌ها می‌توانند به حفظ و ترویج فرهنگ و هنر ملی کمک کنند. توانمندی‌ها و استعدادها را در خانواده‌ها در جامعه بهره برداری شود. این مدیریت می‌تواند شامل شناسایی، آموزش و حمایت از ایثارگران به منظور استفاده مؤثر از تجربیات و مهارت‌های آن‌ها باشد. ایجاد فرصت‌های شغلی و اجتماعی برای ایثارگران می‌تواند به تقویت روحیه همکاری و همبستگی در جامعه کمک کند و به ایجاد تغییرات مثبت منجر شود. همچنین، این مدیریت می‌تواند به حفظ و ترویج فرهنگ ایثار و فداکاری در جامعه کمک کند و به نسل‌های آینده الهام بخشد.

Reference

- Afkari, R., & Andalibnia, H. (2022). The role of cyberspace in institutionalizing the culture of sacrifice and martyrdom in elementary school students based on the principle of the Fundamental Transformation Document, First National Conference on Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom, Shiraz, <https://civilica.com/doc/1493087>. (In Persian).
- Alizadeh F., & Hosseini Mirsafi M.A., & Shirazi M.R. (2021). A review of the concept of sacrifice from the perspective of the Quran and how to teach it with an emphasis on educational goals and content: Educational and curriculum planning research, Chalus Branch, 11th year, issue 2, fall and winter 1400. 160-147. (In Persian).
- Amini, M. (2022). Evaluation of the programs and actions of the executive bodies of Isfahan city towards promoting and developing the culture of sacrifice and martyrdom, Master's thesis, University of Isfahan. (In Persian).
- Ebrahimabadi, S. (2020). Review and critique of teacher training goals after the Islamic Revolution until the present. Quarterly Journal of Education and Training, 140. 11-43. (In Persian).
- Hafizi, A. (2022). The impact of the culture of social sacrifice on social capital in the Ministry of Culture and Islamic Guidance. Shahed Andisheh Bi-Quarterly, 3(1), <https://civilica.com/doc/1535003>. (In Persian).
- Heydari, M. (2022). The role of education in promoting the culture of sacrifice and martyrdom among students, First National Conference on Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom, Shiraz, <https://civilica.com/doc/1493026>. (In Persian).
- Hosseini, S.M., & Hosseini, S.A. (2022). The Role of the Education Organization in Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom, First National Conference on Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom, Shiraz, <https://civilica.com/doc/1493015>. (In Persian).
- Jafari Harandi, R., & Yazdkhasti, A. (2014). Textbooks focus on sacrifice and martyrdom: the case of general education period. Journal of Islamic Education, 9(18), 71-93. (In Persian).
- Keshavarzi, M., & Kargar Jahromi, F. (2025). Students' lived experiences of the culture of sacrifice and martyrdom on the religious attitudes of female students in the first year of secondary school in Shahed schools in Shiraz. Quarterly Journal of Psychology, Social Sciences and Educational Sciences, 9, <https://civilica.com/doc/2338274>. (In Persian).
- Kurd Naeij, A., & Khalili Palandi, F. (2018). The Impact of Isar (Sacrifice) and Martyrdom Culture on Social Capital by Mediation of Religious Beliefs. JOURNAL OF ISLAMIC MANAGEMENT, 26(3), 37-58. SID. <https://sid.ir/paper/216869/en>. (In Persian).
- Manafi, H., & Khadem Al-Husseini, R. (2022). Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom and the Damages Threatening Its Position in Iranian Education, First National Conference on Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom, Shiraz, <https://civilica.com/doc/1493114>. (In Persian).
- Mirzaei, M. & Ameripuor, A. (2022). Sacrifice, martyrdom, institutionalization, education system. Witness the thought, 3(1), 321-347. (In Persian).
- Moussalli, S. (2015). A Blood Wedding: Hezbollah's shuhada and its Culture of Martyrdom. (Ph. d Theses), American University of Beirut, Faculty of Arts and Science Department of Political Studies.
- Rezai Koopai, M. (2023). The role of education in institutionalizing the culture of sacrifice and martyrdom among students, First International Conference of Top Teachers and Leading Schools in the Third Millennium, Bushehr, <https://civilica.com/doc/2055951>. (In Persian).
- Rostami, A., & Mahmoudi Shoki, M.A., & Mirzaei, A.H., & Shabani, A. (2024). Study of Jihad of Explanation in Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom in Schools from the Perspective of Students and Teachers of Farhangian University of Arak, Twenty-Third National Conference on Psychology, Educational and Social Sciences, Babylon, <https://civilica.com/doc/2056391>. (In Persian).
- Safarzadeh, F. (2024). Promoting the culture of sacrifice and martyrdom in the educational system, Sixth National Conference on Professional Research in Psychology and Counseling with a Teacher's Perspective, Minab, <https://civilica.com/doc/2081657>. (In Persian).
- Tabatabaei, S.M.H. (2016) Tafsir al-Mizan, Ahrar Publications.. (In Persian).

- Tarihi, N., & Samadi, M. (2016). Studying the relationship between the amount of media consumption of the young generation and their attitude towards the culture of sacrifice and martyrdom. *Sociological Studies*. 9(32). 72-53. (In Persian).
- Vahidinia, P., & Moslemi, Z. (2021). The impact, role and effective manifestations of the culture of sacrifice on the nomads of Kohgiluyeh and Boyer Ahmad provinces, Seventh National Conference on Modern Research in the Field of Humanities and Social Studies of Iran, Tehran, <https://civilica.com/doc/1380198>
- Zahedi, M. (2016). *Educational Philosophy and Educational Activities*. Tehran: Avay Noor Publications.. (In Persian).

